

ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

The Effects of a Program for Parents Responding to Children
with Difficult Temperament on The Temperament of Preschool Children

สวีนา ดีแป็น* พนิดา ศิริอำพันกุล มยุรี นิรัตธราดอร์

Sweena Deepaen* Panida Sirimpunkul Mayuree Nirattharadorn

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปทุมธานี ประเทศไทย 12120

Faculty of Nursing, Thammasat University, Pathumthani, Thailand 12120

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้ วัดผลก่อนและหลังทดลอง เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง โดยคัดเลือกผู้ปกครองแบ่งเป็นกลุ่มรับโปรแกรมและกลุ่มรับการดูแลปกติ กลุ่มละ 40 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบค่าที

การศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากหลังรับโปรแกรมต่ำกว่าก่อนรับโปรแกรม และต่ำกว่ากลุ่มรับการดูแลปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$ แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมส่งผลให้ผู้ปกครองกำกับตนเองในการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ จึงควรนำไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ได้มากขึ้น

คำสำคัญ: โปรแกรม, พื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก, การกำกับตนเอง, การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์

Abstract

The purpose of this quasi-experimental study was to examine the effects of a program for parents responding to children with difficult temperament. Parents meet the inclusion criteria were randomly assigned to the experimental and control groups with 40 participants in each group. The data were collected using the assessment for temperament form for Parents. Data were analyzed using descriptive statistics and t-test.

The results indicated that the mean posttest score for the assessment for temperament in the experimental group after participating in the program was statistically significantly lower than the mean pretest score, and the mean posttest score in the experimental group after participating in the program was statistically significantly lower than the mean control group score ($p < .001$). The program for parents responding to children with difficult temperament helped parents in improving their self-regulation skill and enhancing ability to respond to their children with difficult temperament properly.

Keyword: Program, Children with difficult temperament, Self-regulation, Responding to children temperament

บทนำ

พื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากปรากฏเป็นปัญหาสำคัญต่อตัวเด็กและครอบครัว โดยอธิบายถึงเด็กที่มีลักษณะอารมณ์เชิงลบ หลีกหนี ปรับตัวช้า ปฏิกริยารุนแรง¹ การแสดงออกของพฤติกรรม ได้แก่ ร้องไห้ ปีนป่าย ขน ไม่อยู่นิ่ง ตะโกน นอนดิ้นหรือขว้างของ กิจวัตรไม่เป็นเวลา² พฤติกรรมยุ่งยากของเด็กสัมพันธ์กับการเกิดความเครียดและความเหนื่อยล้าของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างมาก^{3,4,5} ส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพครอบครัวตามมา^{5,6,7} อย่างไรก็ตามพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสามารถปรับเปลี่ยนได้หากเด็กได้รับการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์จากสิ่งแวดล้อมอย่างมีเหตุผลลงเส้นคงวา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้ปกครองเข้าใจเด็ก ย่อมเอื้อต่อการปรับตัวของเด็กเป็นอย่างยิ่ง^{8,9,10}

เด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยที่เริ่มสร้างสัมพันธภาพกับสิ่งรอบตัวผ่านการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรม การกระทำ และสัมพันธภาพ¹¹ สำหรับเด็กเลี้ยงยากหากไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมมักแสดงพฤติกรรมด้านลบส่งผลกระทบต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาคัดแย้งในบุคลิกภาพ และปัญหาสัมพันธภาพ^{12,13} จากสภาพสังคมไทยยังพบปัญหาเด็กถูกปล่อยปละละเลยหรือได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างไม่ถูกต้องส่งผลให้เด็กเกิดปัญหาพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด^{14,15} และเกิดแนวโน้มเสี่ยงต่อปัญหาความรุนแรง ยาเสพติด และอาชญากรรมในอนาคต^{16,17,18} โดยพฤติกรรมของเด็กส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้ปกครองตอบสนองความต้องการเด็กไม่สม่ำเสมอและไม่มีประสิทธิภาพ^{19,20}

ผู้ปกครองถือเป็นบุคคลสำคัญในการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก^{21,22} การที่เด็กเติบโตจากความรักความเอาใจใส่ การจัดสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ และการที่ผู้ปกครองกำกับตนเองอย่างสม่ำเสมอคงเส้นคงวาย่อมส่งผลให้เด็กมีอารมณ์มั่นคงและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ²³ แต่หากเด็กเติบโตจากการตอบสนองไม่มีประสิทธิภาพและไม่เอื้อต่อการปรับตัวย่อมส่งผลให้เด็กมีปัญหาพฤติกรรม² ดังนั้นการเชื่อมโยงระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์กับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุผลที่ว่าพื้นฐานทางอารมณ์เมื่อถูกกล่อมเกลาด้วยการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมย่อมส่งผลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรม และสัมพันธภาพที่ดี¹¹ จะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองส่งผลต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กในที่สุด⁵

จากการทบทวนวรรณกรรมพบแนวทางการดูแลเด็กเลี้ยงยากผ่านการเรียนรู้ด้วยใจ เข้าใจธรรมชาติเด็ก การตอบสนองที่พอเหมาะพอดี การสร้างพฤติกรรมดี ลูกฝึกปฏิบัติหรือเปล่า การทำงานเป็นทีม เพื่อให้ครอบครัวเข้าใจและยอมรับพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก สามารถพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสม²⁴ การศึกษาโดยใช้โปรแกรมวิธีโอส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูเชิงบวกด้วยการสร้างสัมพันธภาพ การแสดงความคิดเห็นพฤติกรรมเด็ก การปรับพฤติกรรมและกลยุทธ์การอบรมเลี้ยงดู การสร้างทัศนคติของผู้ปกครองส่งผลให้ความยุ่งยากในชีวิตประจำวันลดลง²⁵ สอดคล้องกับรูปแบบการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเด็กด้วยกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองในการจัดการความเครียด การให้กำลังใจ การจัดการพฤติกรรม และการสร้างความภาคภูมิใจตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมเด็ก²⁶ และการส่งเสริมพื้นฐานทางอารมณ์เด็กโดยการกำกับตนเองของผู้ปกครอง²⁷ จากการกำหนดวัตถุประสงค์ การตรวจสอบตนเอง การพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก การประเมินตนเองต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และการเสริมแรงตนเอง โดยพบว่าพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองส่งผลต่อการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเหมาะสมมากขึ้น^{28,29,30}

การวิจัยครั้งนี้ประยุกต์แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อม³¹ และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็ก²⁷ มาสร้างโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง ระยะเวลา 3 สัปดาห์ โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กในบริบทของครอบครัว เพื่อให้ผู้ปกครองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการรับรู้ความแตกต่างของเด็ก การแลกเปลี่ยนและเล่าปรากฏการณ์ การร่วมหาอุปสรรค การตอบสนอง การปรับเปลี่ยนมุมมองการตอบสนอง การนำข้อมูลมาเป็นข้อมูลตั้งเป้าหมายพฤติกรรม การเลือกแนวทางการตอบสนองตามความสามารถของผู้ปกครองด้วยตนเอง เมื่อผู้ปกครองสำเร็จตามเป้าหมายจะได้รับการสนับสนุนให้แสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทางบวก โปรแกรมดังกล่าวเป็นมิตินวัตกรรมคิดวิเคราะห์และขั้นตอนช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจกระบวนการกำกับตนเองและการตอบสนองเด็กอย่างมีเหตุผลคงเส้นคงวาสอดคล้องกับพื้นฐานทางอารมณ์ส่งผลต่อการปรับตัวและพัฒนาการเด็กมากขึ้น ทั้งนี้มุ่งหวังพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากให้ดีขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพพัฒนาการด้านอารมณ์และด้านสังคมของเด็กไทยให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

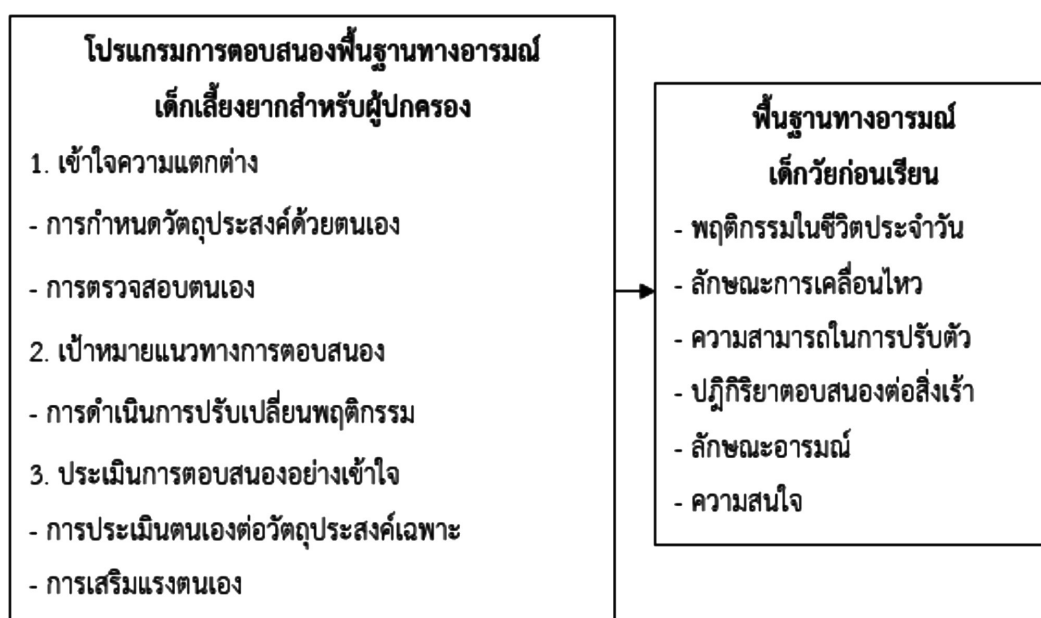
วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

คำถามการวิจัย

การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากของผู้ปกครองกลุ่มรับโปรแกรมและกลุ่มรับการดูแลปกติแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังทดลอง (Two-group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองที่ประเมินเด็กพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากก่อนเข้าและเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนที่เข้ารับบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ด้วยวิธีการสุ่มสถานศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกันโดยการจับฉลากและสุ่มผู้ปกครองที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกเข้าศึกษาโดยการจับฉลากเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน

สมมติฐานการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก ภายหลังทดลองของกลุ่มรับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากต่ำกว่าก่อนทดลอง
2. ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก ภายหลังทดลองของกลุ่มรับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากต่ำกว่ากลุ่มรับการดูแลปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง สร้างขึ้นจากการประยุกต์ใช้แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและสิ่งแวดล้อม³¹ และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็ก²⁷ โดยผ่านการพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องตามเนื้อหา ความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำโปรแกรมไปทดลองใช้กับผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน

โปรแกรมเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก ระยะเวลา 3 สัปดาห์ โปรแกรมดังกล่าวเป็นมิติของการคิดวิเคราะห์และขั้นตอนช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจกระบวนการกำกับตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไป

2. แบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเกี่ยวกับเพศ อายุ ลำดับการเกิด ภาวะสุขภาพเด็ก และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครองเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว และประสบการณ์การเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน

2.2 แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากในช่วงปฐมวัย² การแปลผลครั้งนี้พิจารณาจากคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์คะแนนมาก หมายถึงเด็กเลี้ยงยากมากกว่าคะแนนน้อย

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์พร้อมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย เข้ารับการพิจารณาจากอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์และได้รับอนุมัติเมื่อ 26 มิถุนายน 2562 CoA No.091/2562 โครงการวิจัยที่ 073/2562 เพื่อพิจารณาว่าการวิจัยนี้ไม่เป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน ระยะเวลา ข้อมูลต่าง ๆ ถือเป็นความลับ โดยนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม และการลงนามในใบยินยอมก่อนเข้าร่วมวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งโครงร่างวิทยานิพนธ์ขอพิจารณาจากคณะอนุกรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ เพื่ออนุมัติก่อนดำเนินการวิจัย ภายหลังได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

กลุ่มรับการดูแลปกติ ผู้วิจัยเข้าพบอาสาสมัครจำนวน 40 คน ระยะเวลา 3 สัปดาห์ เข้าพบอาสาสมัครสัปดาห์

ที่ 1 และ 3 ของการดำเนินโครงการวิจัย

กลุ่มรับโปรแกรม ผู้วิจัยเข้าพบอาสาสมัคร จำนวน 40 คน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง ระยะเวลา 3 สัปดาห์ แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 10-15 คน ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

ครั้งที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1) กิจกรรม เข้าใจความแตกต่าง

ครั้งที่ 2 (สัปดาห์ที่ 2) กิจกรรม เป้าหมายแนวทาง

การตอบสนอง

ครั้งที่ 3 (สัปดาห์ที่ 3) กิจกรรม ประเมินการตอบสนองอย่างเข้าใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้สถิติพรรณนา การทดสอบความเท่าเทียมของข้อมูลส่วนบุคคล ระหว่างกลุ่มรับโปรแกรมและกลุ่มรับการดูแลปกติ โดยใช้สถิติไคสแควร์ ข้อมูลระดับนามบัญญัติ และใช้สถิติ t-test สำหรับข้อมูลระดับระดับช่วงชั้น การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนก่อนและหลังรับโปรแกรม โดยใช้สถิติทดสอบทีชนิดที่ไม่เป็นอิสระจากกัน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนภายหลังการทดลองระหว่างกลุ่มรับโปรแกรมกับกลุ่มรับการดูแลปกติ โดยใช้สถิติทดสอบทีชนิดที่เป็นอิสระจากกัน

ผลการศึกษา

กลุ่มรับโปรแกรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 67.50) อายุเฉลี่ย 40.98 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 35) อาชีพลูกจ้าง (ร้อยละ 37.50) โครงสร้างครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 65.50) รายได้ครอบครัวเฉลี่ย 12,075 บาทต่อเดือน และมีประสบการณ์การดูแลเด็กวัยก่อนเรียน (ร้อยละ 70) และกลุ่มรับการดูแลปกติส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70) อายุเฉลี่ย 41.35 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 52.50) อาชีพพ่อบ้านแม่บ้าน (ร้อยละ 42.50) โครงสร้างครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย (ร้อยละ 52.50) รายได้ครอบครัวเฉลี่ย 11,350 บาทต่อเดือน และมีประสบการณ์การดูแลเด็กวัยก่อนเรียน (ร้อยละ 72.50)

กลุ่มรับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ก่อนการทดลอง เท่ากับ 2.23 และค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ หลังการทดลอง เท่ากับ 2.05 พบว่าคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์หลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$

กลุ่มรับการดูแลปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ก่อนการทดลอง เท่ากับ 2.24 และค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์หลังการทดลอง เท่ากับ 2.31 พบว่าคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$ แสดงให้เห็นว่าการได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากมีระดับความเลี้ยงยากลดลง ดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็ควัยก่อนเรียน กลุ่มรับโปรแกรมและกลุ่มรับการดูแลปกติ

กลุ่มผู้ปกครอง	Possible Score	Actual Score	M	SD	t	df	Sig.
กลุ่มรับโปรแกรม (n = 40)					10.149	39	.000**
ก่อนการทดลอง	1-5	1.93-2.70	2.23	0.21			
หลังการทดลอง	1-5	1.70-2.40	2.05	0.20			
กลุ่มรับการดูแลปกติ (n = 40)					-7.915	39	.000**
ก่อนการทดลอง	1-5	1.80-2.87	2.24	0.28			
หลังการทดลอง	1-5	1.86-2.93	2.31	0.27			

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ก่อนการทดลองของกลุ่มรับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เท่ากับ 2.23 และกลุ่มรับการดูแลปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เท่ากับ 2.24 เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบพบว่าก่อนการทดลองกลุ่มรับโปรแกรมมีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ต่ำกว่ากลุ่มรับการดูแลปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$

ภายหลังการทดลองของกลุ่มรับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ เท่ากับ 2.05 และกลุ่มรับการดูแล

ปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ เท่ากับ 2.31 เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบพบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มรับโปรแกรมมีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ต่ำกว่ากลุ่มรับการดูแลปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$ แสดงให้เห็นว่าการได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากมีระดับความเลี้ยงยาก ดังข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็ควัยก่อนเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

กลุ่มผู้ปกครอง	Possible Score	Actual Score	M	SD	t	df	Sig.
ก่อนการทดลอง					-0.076	78	ns
กลุ่มรับโปรแกรม	1-5	1.93-2.70	2.23	0.21			
กลุ่มรับการดูแลปกติ	1-5	1.80-2.87	2.24	0.28			
หลังการทดลอง					-4.94	78	.000**
กลุ่มรับโปรแกรม	1-5	1.70-2.40	2.05	0.20			
กลุ่มรับการดูแลปกติ	1-5	1.86-2.93	2.31	0.27			

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 โดยพบว่ากลุ่มรับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์หลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง สามารถอภิปรายว่าโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากจากการประยุกต์ใช้แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและสิ่งแวดล้อม³¹ และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็ก²⁷ เป็นมิติของการคิดวิเคราะห์และขั้นตอนช่วยให้เกิดความเข้าใจกระบวนการกำกับตนเองในการปรับเปลี่ยนการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กด้วยตนเอง สามารถทำให้ผู้ปกครองประเมินระดับความเครียดของเด็กลดลง ประกอบด้วยกิจกรรม 1) การเข้าใจความแตกต่างของเด็ก ผู้ปกครองร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เชื่อมโยงความรู้เรื่องพัฒนาการตามวัย พื้นฐานทางอารมณ์ และการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก หลังจากรับรู้ความแตกต่างของเด็กพบว่ากลวิธีที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสมมากขึ้น ได้แก่ การพูดชมเชย การตั้งกฎเกณฑ์ด้วยตนเอง การเบนความสนใจ การที่ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างเด็ก และสามารถกำกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็กอย่างมีเหตุผลและคงเส้นคงวาตามพื้นฐานทางอารมณ์ ส่งผลต่อการปรับตัวและพัฒนาการเด็กได้ดีมากขึ้น³² 2) การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก พบว่ากลวิธีที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ตอบสนองต่อเด็ก ได้แก่ การเตือนด้วยท่าทาง การเตือนด้วยคำพูดอย่างนุ่มนวล และการถามถึงสาเหตุของพฤติกรรม ปรับความเข้าใจ คอยสังเกตพฤติกรรมต่อไปและเสริมแรงโดยการพูดชมเชย หากเด็กไม่หยุดพฤติกรรมมักใช้วิธีการเบนความสนใจ การเพิกเฉย จึงเห็นได้ว่าผู้ปกครองมีแนวโน้มการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากที่มีการแสดงออกอย่างเด่นชัดได้การจัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมผ่านการกำกับตนเองกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง ช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิต^{33,34} และ 3) การประเมินการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก เมื่อผู้ปกครองเกิดการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากอย่างเหมาะสมส่งผลต่อพฤติกรรมเด็กพัฒนาดีขึ้น จากการสอบถามผู้ปกครองพบว่าเด็กสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดีเชื่อฟังผู้ปกครองมากขึ้น สอดคล้องกับการประเมินพื้นฐานทางอารมณ์พบว่าหลังการทดลองคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากลดลง ด้วย

เหตุผลข้างต้นจึงสรุปได้ว่าโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง ส่งผลให้ผู้ปกครองประเมินระดับความเครียดของเด็กลดลง

2. ผลการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 โดยพบว่าภายหลังรับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ต่ำกว่ากลุ่มรับการดูแลปกติ สามารถอภิปรายว่าผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากส่งผลให้ผู้ปกครองประเมินความเครียดของเด็กลดลง การผู้ปกครองตอบสนองอย่างมีเหตุผลและคงเส้นคงวาส่งผลต่อการปรับตัวและพัฒนาการเด็กได้ดีมากขึ้น³² และกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมาตรฐานการดูแลของกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ แนวทางส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การส่งเสริมภาวะโภชนาการและการเจริญเติบโต ทันทสุขภาพ การตรวจสุขภาพ และการป้องกันอุบัติเหตุ ยังไม่พบการส่งเสริมการตอบสนองพื้นฐานอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองอย่างชัดเจน ซึ่งเด็กวัยก่อนเรียนเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยพบว่าพฤติกรรมของเด็กวัยก่อนเรียน เช่น พุดจาหยาบคาย ไม่เคารพผู้อื่น หยิก กัด ทำลายสิ่งของ อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากเด็กวัยก่อนเรียนยังขาดการควบคุมอารมณ์ตนเอง³⁴ ดังนั้นหากผู้ปกครองกำกับตนเองในการตอบสนอง พื้นฐานอารมณ์เด็กเลี้ยงยากไม่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้เด็กเกิดความเครียดมากขึ้นตามมา⁵

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนควรนำรูปแบบกิจกรรมตามโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากไปใช้ในการพัฒนาการส่งเสริมให้ผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กอย่างเหมาะสมตามพื้นฐานทางอารมณ์เด็กนำไปสู่การพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองที่เข้ารับบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงไม่สามารถนำไปอ้างอิงยังผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียนได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงควรขยายไปยังกลุ่มผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

2. ควรมีการพัฒนาโปรแกรมการตอบสนอง
พื้นฐานอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน สำหรับคุณครู เพื่อให้เกิดความ
เข้าใจการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กที่โรงเรียนเพิ่มเติม

References

1. Thomas A, Chess S, Birch H. The origin of personality. *Scientific American*.1970;223(22):102-109.
2. Siriumpunkul P, Wacharasin C, Duangpaeng S. Being a Parent of a Difficult Toddler. *Nursing Journal*. 2015;42(2):72-82. (in Thai).
3. Ekathikhomkit N. Child temperament and Parental stress. *The Journal of Psychiatric nursing and mental health*. 2017;31(3):17-29.
4. Korat O. Mothers' and teachers' attributions of the academic functioning of Israeli second graders: A comparison between social groups. *Early Childhood Research Quarterly*. 2004;19:485-501.
5. Hanington L, Ramchandani P, Stein A. Parental depression and child temperament: Assessing child to parent effects in a longitudinal population study. *Infant & Behavior Development*. 2010;33(1):88-95.
6. Karreman A, de Haas S, van Tuijl C, van Aken MA, Dekovic M. Relations among temperament, parenting and problem behavior in young children. *Infant behavior and development*. 2010;33(1):39-49.
7. Sanson A, Hemphill SA, Yagmurlu B, McClowry S. Temperament and social development. *The Wiley-Blackwell handbook of childhood social development*. 2011:227-245.
8. Chaonchom A, Chaimongkol N, Pongjaturawit Y. Predictors of Attachment between Adolescent Fathers and their Infants. *J Prapokklao Hosp Clin Med Educat Center*. 2015;32(1):34-43 (in Thai).
9. Saudino KJ. Behavioral genetics and child temperament. *Journal of developmental and behavioral pediatrics*. 2005;26(3):214.
10. Avant TS, Gazelle H, Faldowski R. Classroom emotional climate as a moderator of anxious solitary children's longitudinal risk for peer exclusion: A child x environment model. *Developmental Psychology*. 2011;47(6):1711-27.
11. Rettew DC, McKee L. Temperament and its role in developmental psychopathology. *Harvard review of psychiatry*. 2005;13(1):14-27.
12. Caspi A. The child is father of the man: personality continuities from childhood to adulthood. *Journal of personality and social psychology*. 2000;78(1):158.
13. Lahey BB. Commentary: Role of temperament in developmental models of psychopathology. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*. 2004;33(1):88-93.
14. Tuson K, Somboontanont W, Leelahakul V, Pinyopasakul W. Relationship Between Family Hardiness, Family Coping and Well-being of Family Members of Elders with Physical Disability. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2017;18(1):93-101. (in Thai).
15. Wadvaree S. Problems of Child Rearing and Community Welfare Management: Case Studies of Four Communities in Wangthonglang District, Bangkok. *Romphruek Journal*. 2017;35(2):99-118. (in Thai).
16. Lorber MF, Egeland B. Parenting and infant difficulty: Testing a mutual exacerbation hypothesis to predict early onset conduct problems. *Child Development*. 2011;82(6):2006-20.

17. Oakland T, Joyce D. Temperament-based learning styles and school-based applications. *Canadian Journal of School Psychology*. 2006;19(1/2):59-74.
18. Séguin DG, MacDonald B. The role of emotion regulation and temperament in the prediction of the quality of social relationships in early childhood. *Early child development and care*. 2018;188(8):1147-63.
19. Mrug S, Windle M. Mediators of neighborhood influences on externalizing behavior in preadolescent children. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 2009;37(2):265-80.
20. Patterson GR, DeGarmo D, Forgatch MS. Systematic changes in families following prevention trials. *Journal of abnormal child psychology*. 2004;32(6):621-33.
21. Belsky J, Hsieh K, Crnic K. Mothering, fathering, and infant negativity as antecedents of boys' externalizing problems and inhibition at age 3 years: Differential susceptibility to rearing experience? *Development and Psychopathology*. 1998;10(2):301-19.
22. Kiff CJ, Lengua LJ, Zalewski M. Nature and nurturing: Parenting in the context of child temperament. *Clinical Child and Family Psychology Review*. 2011;14(3):251-301.
23. Sirimpunkul P. Effectiveness of Parental Competencies and development Stimulation Program by Playing on the Knowledge, Parental Child-Care, and Adaptive behavior of children with Autism. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2015;20(1):311-320. (in Thai).
24. Sirimpunkul P, Sungthog C, Keebang J, Chunsuwan I, Lerthasilp T. The Developmental Model for Enhancing Quality of Life among Preschool Children with Difficult Temperament. *Pathumthani*. 2018. (in Thai).
25. Van J, Mesman J, Van MH, Bakermans MJ, Juffer F, Stolk MN, Koot HM, Alink LR. Attachment-based intervention for enhancing sensitive discipline in mothers of 1-to 3-year-old children at risk for externalizing behavior problems: A randomized controlled trial. *Journal of consulting and clinical psychology*. 2006; 74(6):994.
26. Dadds MR, Roth JH. Prevention of anxiety disorders: Results of a universal trial with young children. *Journal of Child and Family Studies*. 2008;17(3):320-335.
27. Sanders MR, Mazzucchelli TG. The promotion of self-regulation through parenting interventions. *Clinical child and family psychology review*. 2013;16(1):1-17.
28. Bodenmann G, Cina A, Ledermann T, Sanders MR. The efficacy of the Triple P-Positive Parenting Program in improving parenting and child behavior: A comparison with two other treatment conditions. *Behavior research and therapy*. 2008;46(4):411-427.
29. Leung C, Sanders MR, Leung S, Mak R, Lau J. An outcome evaluation of the implementation of the triple P-Positive Parenting Program in Hong Kong. *Family process*. 2003;42(4): 531-544.
30. Matsumoto Y, Sofronoff K, Sanders MR. The efficacy and acceptability of the Triple P-Positive Parenting Program with Japanese parents. *Behavior Change*. 2007;24(4):205-218.
31. Chess S, Thomas A. Goodness of fit: Clinical applications for infancy through adult life. *Philadelphia, PA : Bruner/Mazel*. 1999.

32. Dishion TJ, Shaw D, Connell A, Gardner F, Weaver C, Wilson M. The family check-up with high-risk indigent families: Preventing problem behavior by increasing parents' positive behavior support in early childhood. *Child development*. 2008;79(5):1395-414.
33. Kim S, Kochanska G. Child temperament moderates effects of parent-child mutuality on self-regulation: A relationship-based path for emotionally negative infants. *Child Development*. 2012;83(4):1275-89.
34. Hockenberry MJ, Wilson D. Wong's nursing care of infants and children-E-book. Elsevier Health Sciences. 2018.